

IX. Testnevelés és sport műveltségi terület

1. Testnevelő tanár (általános iskolai)

1. Az *1. melléklet* 2. pontjában foglaltakra tekintettel a szakképzettség oklevélben szereplő

- magyar nyelvű megjelölése: okleveles általános iskolai testnevelő tanár

- angol nyelvű megjelölése: teacher of Physical Education

2. A 3. §-ban foglaltakra és az *1. melléklet* 4.1.1. és 4.2.1. pontjára figyelemmel

- a képzési idő 10 félév

3.* A képzés célja az iskolai nevelés-oktatás, valamint az iskolai nevelés-oktatás szakképesítés megszerzésére felkészítő szakközépiskolai szakaszainak évfolyamain, a felnőttképzésben a testnevelés tantárgy tanítására, az iskola pedagógiai feladatainak ellátására képes tanárok képzése, akik a képzés során megszerzett képességek, kompetenciák birtokában integrálni tudják a szakterületi és pedagógiai-pszichológiai ismereteiket, alkalmasak a testnevelés tanítási-tanulási folyamatának tervezésére, szervezésére, irányítására, testnevelés és sport műveltségének, az egészséggel, az életmóddal, a test kulturálásával kapcsolatos készségek, illetve képességek kialakítására, fejlesztésére, továbbá a tanulmányaik doktori képzésben történő folytatására.

4. Az elsajátítandó szakmai tudás, képesség

4.1. a Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés *b)-c)* pontja tekintetében:

a *2. mellékletben* meghatározott tudás, készség, ismeret;

4.2. a Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés *a)* pontja tekintetében

4.2.1. A testnevelő tanár szakterületi tudása, készségei, képességei

Az általános iskolai testnevelő tanár ismeri

- a sporttudomány, a nevelés- és egészségtudomány alapfogalmait;

- a pszichomotorikus képességek és készségek fejlesztéséhez a testnevelés, illetve a sport célorientált eszközzrendszerét;

- a mozgástanítás során a motoros tanulást elősegítő eljárásokat;

- a mozgáshibák jellemzőit, azok kijavításának módszereit;

- az ízület- és gerincvédelem elméletét és gyakorlatát;

- a testnevelés és a sport területén a felkészítő folyamatok alapelveit.

Az általános iskolai testnevelő tanár alkalmas

- az általános iskolában a testnevelés óra pontos, színvonalas tervezésére és vezetésére;

- felzárkóztató és tehetséggondozó programok szervezésére és vezetésére;

- versenyrendezői, versenybírói, játékvezetői, feladatok ellátására az általános iskolai és az iskolán kívüli utánpótlás korúak versenyrendszerében;

- edzőtermekben és sportcentrumokban szakképzettségüknek megfelelő feladatok ellátására;
- sporttáborok, sportköri foglalkozások, sporttanfolyamok szervezésére és vezetésére.

Az általános iskolai testnevelő tanár rendelkezik

- az egészséges életmódra, a fizikai erőnlét fejlesztésére ösztönző szemléletmóddal, az ember és környezete harmonikus egyensúlyára figyelmet fordító felelősségteljes magatartással.

További sajátos kompetenciák az általános iskolai testnevelő tanár esetében

- az iskolai és iskolán kívüli sportköri tevékenységekhez tartozó játék és sportfoglalkozások szervezése és levezetése;

- a tanult mozgáskészlet kreatív használata, eredeti mozgások, mozgásfolyamatok, játékok alkotása;

- olyan mozgásformák ismerete, amelyek divatosak, megfelelnek a korszellemnek;

- nyitottság az új és bevált, jó gyakorlat iránt, hogy megfeleljenek az új követelményeknek és kihívásoknak.

4.2.2. A testnevelő tanár szakon a szakterületi ismeretek:

a) Közös képzési szakasz ismeretkörei: 65-75 kredit

aa) szakmai alapozó ismeretek: 10-16 kredit

- medicinális alapismeretek (anatómia, biokémia, élettan);

- egészségtudományi ismeretek (egészségtan, sport- és iskolai egészségtan);

- kutatási alapismeretek;

ab) a szakmai törzsanyag ismeretkörei: 56-62 kredit

- sporttudományi ismeretek (sporttörténet, testkultúra-elméleti ismeretek, edzéselméleti és képességfejlesztési ismeretek, mozgásfejlődés, mozgástanulás és -szabályozás, biomechanika, sportpedagógia, sportpszichológia, sportszociológia, sportrekreáció, EU és sport);

- sportmozgásos alapismeretek (gimnasztika, mozgásos játékok, zenés-táncos mozgásformák, tábor- és túravezetési ismeretek, általános és különleges sportágak ismerete);

- sportjátékok alapjai (kézilabda, kosárlabda, labdarúgás, röplabda);

- egyéni sportágak alapjai (atlétika, torna, úszás és uszodai sportok, tenisz, küzdősportok);

- sportszakmai gyakorlat (egy választott sportág edzéseinek rendszeres látogatása);

- táborok (turisztika tábor, sítábor, vízitábor).

b) Az általános iskolai testnevelő tanári szakon az önálló képzési szakasz ismeretkörei: 16-20 kredit

- Az általános iskolai testnevelés szempontjából legfontosabb sportágak és mozgásterületek (alapsportágak, rekreációs és szabadidősportok) anyagának modern szemléletű alkalmazása, oktatásának elmélete és módszertana.

- Szabályismeret az általános iskolai testnevelés és az általános iskolai sport fontos sportágaiban, játékvezetői, illetve versenybírói ismeretek és gyakorlottság.

- A motoros képességek fejlesztésének elmélete és módszertana, az általános iskolai tanulók korcsoportjai sajátosságainak figyelembevételével.

- A sporttevékenység megszerettetéséhez, az életen át tartó fizikai aktivitás iránti elkötelezettség kialakításához, e területen a tehetségek felismeréséhez és a tehetséggondozás feladataihoz szükséges ismeretek, tehetséggondozás (mentorálás) a diákolimpia I-IV. korcsoportjaiban; ismeretek, jártasságok, készségek az iskolai sport szervezeteinek működtetéséhez, illetve az I-IV. korcsoportos diáksportversenyek rendezésére, lebonyolítására.

- A sajátos nevelési igényű (fogyatékkal, krónikus betegségekkel élő, testi fejlődésükben lemaradó, elhízott) tanulók, hallgatók és felnőttek pszichoszomatikus fejlesztésének speciális ismeretei, a prevenció és a rehabilitáció kérdései.

- Gyakorlottság az integrált testnevelés- és sportfoglalkozások vezetésében.

- Ismeretek, illetve gyakorlottság sport- és rekreációs táborok szervezésében, vezetésében.

5. A testnevelő tanár sajátos szakmódszertani (tantárgy-pedagógiai) ismeretei:

- A testnevelés elmélete és módszertana, a pszichomotoros tanítás-tanulás különböző stratégiái, tantárgy-pedagógiai sajátosságai.

- A tanítás-tanulás folyamatának sajátosságai a tanórai és a tanórán kívüli testnevelésben az egyes korosztályok szerint. Az elsősegélynyújtás és újraélesztés gyakorlata és oktatási módszerei.

- Az iskolai és iskolán kívüli sportköri foglalkozások szervezése, levezetése.

- A tanítási-tanulási folyamat motoros, valamint kognitív aspektusának tudatos transzferáló eszközként való alkalmazása tanórai és tanórán kívüli testnevelésben az egyes korosztályok oktatási ismereteinek figyelembevételével.

- Ismeretek és készségek a testnevelési tananyag tervezésére (tantervfejlesztés, tantervkészítés, tanmenetkészítés, óravázlat készítés).

- Ismeretek és készségek a testnevelési óra, illetve a sportfoglalkozás szervezésére, vezetésére.

2. Testnevelő tanár (középfiskolai)

1. Az 1. melléklet 2. pontjában foglaltakra tekintettel a szakképzettség oklevélben szereplő

- magyar nyelvű megjelölése: okleveles középfiskolai testnevelő tanár

- angol nyelvű megjelölése: teacher of Physical Education

2. A 3. §-ban foglaltakra és az 1. melléklet 4.1.1. és 4.2.1. pontjára figyelemmel

- a képzési idő: 12 félév

3. A képzés célja az iskolai nevelés-oktatás, valamint az iskolai nevelés-oktatás szakképesítés megszerzésére felkészítő szakaszainak évfolyamain, a felnőttképzésben, a testnevelés tantárgy tanítására, az iskola pedagógiai feladatainak ellátására képes tanárok képzése, akik a képzés során megszerzett képességek, kompetenciák birtokában integrálni tudják a szakterületi és pedagógiai-pszichológiai ismereteiket, alkalmasak a testnevelés tanítási-tanulási folyamatának tervezésére, szervezésére, irányítására, a tanulók testnevelés és sport műveltségének, az egészséggel, az életmóddal, a test kulturálásával kapcsolatos készségek, valamint képességek kialakítására, fejlesztésére, továbbá a tanulmányaik doktori képzésben történő folytatására.

4. Az elsajátítandó szakmai tudás, képesség

4.1. a Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés *b)-c)* pontja tekintetében:

az *1. melléklet* 6. pontjában és 7.2. pontjában meghatározott tudás, ismeret, képesség;

4.2. a Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés *a)* pontja tekintetében

4.2.1. A testnevelő tanár szakterületi tudása, készségei, képességei

a) A középiskolai testnevelő tanár ismeri:

- a sporttudomány, a nevelés- és egészségtudomány alapfogalmait;
 - a pszichomotorikus képességek és készségek fejlesztéséhez a testnevelés, illetve a sport célorientált eszközszerét;
 - a pedagógiai és szomatomotoros programok módszereit;
 - a mozgáshibák jellemzőit, azok kijavításának módszereit;
 - a mozgástanítás során a motoros tanulást elősegítő eljárásokat;
 - az ízület- és gerincvédelem elméletét és gyakorlatát;
 - a testnevelés és a sport területén a felkészítő folyamatok alapelveit.
- b) A középiskolai testnevelő tanár alkalmas:*
- a köznevelésben és a felsőoktatásban testnevelés óra pontos, színvonalas tervezésére, vezetésére, ezeken a foglalkozásokon egészségmegőrzésre, egészségfejlesztésre;
 - felzárkóztató és tehetséggondozó programok szervezésére, vezetésére;
 - versenyrendezői, versenybírói, játékvezetői, feladatok ellátására az iskolai és az iskolán kívüli versenyrendszerekben;
 - helyi és települési önkormányzatok sportigazgatási szerveinél munkakörök betöltésére, sportszolgáltatás nyújtására;
 - edzőtermekben és sportcentrumokban szakképzettségüknek megfelelő feladatok ellátására;
 - testnevelési és sporttanfolyamok, sporttáborok, sportköri foglalkozások, turisztikai programok szervezésére és vezetésére;

- a testnevelés és sport tényeinek, folyamatainak tudományos megismerésére, az összefüggések interpretálására.

c) A középiskolai testnevelő tanár rendelkezik:

- az egészséges életmódra, a fizikai erőnlét fejlesztésére ösztönző szemléletmóddal, az ember és környezete harmonikus egyensúlyára figyelmet fordító felelősségteljes magatartással.

d) További sajátos kompetenciák a középiskolai testnevelő tanár esetében:

- az iskolai és iskolán kívüli sportköri tevékenységekhez tartozó játék-, sportfoglalkozások szervezése, levezetése, különös tekintettel az olyan kreatív foglalkozásokra, ahol a közösségben végrehajtandó feladatok dominálnak;

- a tanult mozgáskészlet kreatív használata, eredeti mozgások, mozgásfolyamatok, játékok alkotása;

- olyan mozgásformák, tevékenységek, sportágak ismerete, amelyek egyrészt divatosak, megfelelnek a korszellemnek, és amelyek bizonyítják, hogy a sport elsősorban örömforrás, kaland, játék, másrészt életük bármely szakaszában nehézség nélkül űzhetik majd a diákok;

- olyan szakmai módszertani felkészültség, amely a gyengébb testi-lelki adottságú diákok számára is vonzóvá teszi a testnevelés és az iskola sportéletet, sikerélménnyel szolgálnak nekik;

- nyitottság az új és bevált nemzetközi, elsősorban európai módszertan, illetve gyakorlat iránt, hogy hivatásuk gyakorlása során megfeleljenek az új követelményeknek, kihívásoknak.

4.2.2. A testnevelő tanár szakon a szakterületi ismeretek:

a) Közös képzési szakasz ismeretkörei: 65-75 kredit

aa) szakmai alapozó ismeretek: 10-16 kredit

- medicinális alapismeretek (anatómia, biokémia, élettan);

- egészségtudományi ismeretek (egészségtan, sport- és iskolai egészségtan);

- kutatási alapismeretek;

ab) a szakmai törzsanyag ismeretkörei: 56-62 kredit

- sporttudományi ismeretek (sporttörténet, testkultúra-elméleti ismeretek, edzéselméleti és képességfejlesztési ismeretek, mozgásfejlődés, mozgástanulás és -szabályozás, biomechanika, sportpedagógia, sportpszichológia, sportszociológia, sportrekreáció, EU és sport);

- sportmozgásos alapismeretek (gimnasztika, mozgásos játékok, zenés-táncos mozgásformák, tábor- és túravezetési ismeretek, általános és különleges sportágak ismerete);

- sportjátékok alapjai (kézilabda, kosárlabda, labdarúgás, röplabda);

- egyéni sportágak alapjai (atlétika, torna, úszás és uszodai sportok, tenisz, küzdősportok);

- sportszakmai gyakorlat (egy választott sportág edzéseinek rendszeres látogatása);

- táborok (turisztika tábor, sítábor, vízitábor).

b) középiskolai iskolai testnevelő tanári szakon az önálló képzési szakasz ismeretkörei: 45-50 kredit:

- Az iskolai testnevelés szempontjából legfontosabb sportágak és egyéb lehetséges mozgásterületek (gimnasztika, mozgásos játékok, tánc, küzdősportok, táborok) oktatásának elmélete és módszertana, a legújabb sporttudományi kutatási eredmények felhasználásával.

- Az iskolai testnevelés és az élethosszig való sportolás szempontjából legfontosabb sportágak, mozgásterületek (alapsportágak, rekreációs és szabadidősportok) anyagának modern szemléletű, differenciált alkalmazása, oktatásának elmélete és módszertana.

- Szabályismeret a testnevelés és az iskolai sport fontos sportágaiban, játékvezetői, illetve versenybírói ismeretek, gyakorlottság.

- A motoros képességek fejlesztésének elmélete és módszertana, az egyes korcsoportok sajátosságainak figyelembevételével (a tematikus hangsúly a 14-19 éves korosztályon).

- A különböző korcsoportok mozgásigénye, eltérő terhelhetősége, a kondicionális és koordinációs képességek mérése (centrumban a 14-19 éves korosztály sajátosságai).

- A sportszakember-képzés területén lehetséges szakmai tantárgyak elmélete, gyakorlata és módszertana. Az elsősegélynyújtás és újraélesztés gyakorlata és oktatási módszerei.

- A sporttevékenység megszerettetéséhez, az életen át tartó fizikai aktivitás iránti elkötelezettség kialakításához, e területen a tehetségek felismeréséhez és a tehetséggondozás feladataihoz szükséges ismeretek, tehetséggondozás (mentorálás) a diákolimpia I-VI. korcsoportjaiban.

- Ismeretek és készségek a testi fejlettség státuszának megállapítására, az egyéni fejlettség programjának elkészítésére, ezzel összefüggésben ismeretek és készségek motorikus próbák szervezésére, lebonyolítására, értékelésére és az adatok tárolására.

- Ismeretek, jártasságok, készségek az iskolai sport szervezeteinek működtetéséhez, illetve diák sportversenyek rendezésére, lebonyolítására.

- A fejlődésükben lemaradó, elhízott tanulók, hallgatók és felnőttek pszichoszomatikus fejlesztésének speciális ismeretei, a prevenció és a rehabilitáció kérdései.

- Gyakorlottság az integrált testnevelés- és sportfoglalkozások vezetésében.

- Ismeretek és gyakorlottság sport- és rekreációs táborok szervezésében, vezetésében.

- Ismeretek és gyakorlottság a sporttudományi kutatásban, ami előkészít a doktori iskolai képzésre.

- A felsőoktatás sportjával és testnevelésével kapcsolatos ismeretkörök.

- Ismeretek az érettségi vizsga rendszeréről, az érettségi anyaga, lebonyolítása, szabályai.

5. A testnevelő tanár sajátos szak módszertani (tantárgy-pedagógiai) ismeretei

- A testnevelés elmélete és módszertana, a pszichomotoros tanítás-tanulás különböző stratégiái, tantárgy-pedagógiai sajátosságai.

- A tanítás-tanulás folyamatának sajátosságai a tanórai és a tanórán kívüli testnevelésben az egyes korosztályok szerint. Az iskolai és iskolán kívüli sportköri foglalkozások szervezése és levezetése.

- A tanítási-tanulási folyamat motoros és kognitív aspektusának tudatos transzferáló eszközként való alkalmazása tanórai és tanórán kívüli testnevelésben az egyes korosztályok oktatási ismereteinek figyelembevételével.

- Ismeretek és készségek a testnevelési tananyag tervezésére (tantervfejlesztés, tantervkészítés, tanmenetkészítés, óravázlat készítés), a testnevelés érettségire való felkészítésre.

- Ismeretek és készségek a testnevelési óra és a sportfoglalkozás szervezésére, vezetésére.

2. melléklet a 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelethez

A TANÁRI FELKÉSZÍTÉS KÖVETELMÉNYEI

1. A tanárképzésben megszerezhető tanári tudás, készségek, képességek

1.1. a tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesítése területén:

1.1.1. Ismeretek

A végzett/szakképzett tanár alapvető pszichológiai, pedagógiai és szociológiai tudással rendelkezik a személyiség sajátosságaira és fejlődésére vonatkozó nézetekről, a szocializációról és a perszonalizációról, a hátrányos helyzetű tanulókról, a személyiségfejlődés zavarairól, a magatartásproblémák okairól, a gyermeknevelés, a tehetséggondozás és az egészségfejlesztés módszereiről. Ismeri a tanulók megismerésének módszereit. Ismeri a szaktárgy által közvetített fogalmak kialakulásának életkori sajátosságait, a tanulók fogalomrendszerének fejlesztésében játszott szerepét. Ismeri a szaktárgy tanítása-tanulása során fejlesztendő speciális kompetenciákat, ezek fejlesztésének és diagnosztikus mérésének módszereit. Tisztában van a szaktárgynak a tanulók személyiségfejlődésében betöltött szerepével, lehetőségeivel.

1.1.2. Képességek

A végzett tanár a gyermek személyiségfejlődésére vonatkozó elméleti tudása felhasználásával képes a megtapasztalt pedagógiai gyakorlatot, az iskola mindennapi valóságát elemezni. Képes reális képet kialakítani a tanulók világáról, a nevelés és a tanulói személyiség

fejlesztésének lehetőségeiről. Képes tapasztalt kollégák, mentorok segítségével a tanulók egyéni szükségleteit figyelembe véve olyan pedagógiai helyzeteket teremteni, amelyek elősegítik a tanulók értelmi, érzelmi, szociális és erkölcsi fejlődését, az egészséges életvitel kialakítását. Képes a szaktárgy speciális összefüggéseivel, fogalmaival kapcsolatos egyéni megértési nehézségek kezelésére. Képes a különböző adottságokkal, képességekkel, illetve előzetes tudással rendelkező tanulók tanulásának, fejlesztésének megfelelő módszerek megválasztására, tervezésére és alkalmazására, a pályaorientáció segítésére. Képes a tehetséges, a nehézségekkel küzdő vagy a sajátos nevelési igényű, valamint a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a tantárgyában különleges bánásmódot igénylő tanulókat felismerni, hatékonyan nevelni, oktatni, számukra differenciált bánásmódot nyújtani. Képes a szaktárgyában rejlő személyiségfejlesztési lehetőségeket kihasználni, a tanulók önálló ismeretszerzését támogatni a végzettségének megfelelő korosztály és a felnőttoktatás keretében is. Döntéseiben szakmai önreflexióra és önkorrekcióna képes.

1.1.3. Attitűdök

A szakképzett tanár törekszik saját megalapozott pedagógiai nézeteinek megfogalmazására. Nyitott a személyiségfejlesztés változatos módszereinek elsajátítására. Tiszteli a tanulók személyiségét, képes mindenkiben meglátni az értékeket és pozitív érzelmekkel (szeretettel) viszonyulni minden tanítványához. Érzékeny a tanulók problémáira, törekszik az egészséges személyiségfejlesztés feltételeit biztosítani minden tanuló számára.

1.2. a tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése területén:

1.2.1. Ismeretek

A végzett tanár alapvető tudással rendelkezik a társadalmi és csoportközi folyamatokról, a demokrácia működéséről, az enkulturációról és a multikulturalizmusról. Ismeri a csoport, a csoportfejlődés és a közösségek pszichológiai, szociológiai és kulturális sajátosságait. Ismeri a csoportok és a tanulók társas helyzetére vonatkozó fontosabb feltáró módszereket, a közösség kialakítását, fejlesztését elősegítő pedagógiai módszereket.

1.2.2. Képességek

A végzett/szakképzett tanár képes a csoportok, közösségek számára olyan pedagógiai helyzeteket teremteni, amelyek biztosítják a csoport közösséggé fejlődését és egészséges működését. Alkalmazza az együttműködést támogató, motiváló módszereket mind a szaktárgyi oktatás keretében, mind a szabadidős tevékenységek során. Képes a konfliktusok hatékony kezelésére. Segíti a csoporttagok közösség iránti elkötelezettségének kialakulását, a demokratikus társadalomban való felelős, aktív szerepvállalás tanulását, a helyi, nemzeti és egyetemes emberi értékek elfogadását. Képes értelmezni és a tanulók érdekében felhasználni

azokat a társadalmi-kulturális jelenségeket, amelyek befolyásolják a tanulók esélyeit, iskolai, illetve iskolán kívüli életét. Képes hozzájárulni az iskolai és osztálytermi toleráns, nyitott légkör megteremtéséhez.

1.2.3. Attitűdök

A szakképzett tanár elkötelezett az alapvető demokratikus értékek iránt, szociális érzékenység, segítőkészség jellemzi. Előítéletektől mentesen végzi tanári munkáját, igyekszik az inklúzió szemléletét magáévá tenni. Elkötelezett a nemzeti értékek és azonosságtudat iránt, nyitott a demokratikus gondolkodásra és magatartásra nevelés, valamint a környezettudatosság iránt. Az iskola világában tudatosan törekszik az értékek sokféleségének elfogadására, nyitott mások véleményének, értékeinek megismerésére, tiszteletben tartására, különös tekintettel az etnikumokra és nemzetiségekre. Belátja, hogy a konfliktusok is a közösségi élethez tartozhatnak. Törekszik a fiatalok világáról minél több ismeretet szerezni, tiszteli különbözőségeiket és jogait. Folyamatosan együttműködik a szülőkkel.

1.3. a szakmódszertani és a szaktárgyi tudás területén:

1.3.1. Ismeretek

A végzett tanár rendelkezik az információszerzéshez, az információk feldolgozásához, értelmezéséhez és elrendezéséhez szükséges alapvető (szövegértési, logikai, informatikai) felkészültséggel. Ismeri az általa tanított tudományág, szakterület (műveltségi terület, művészeti terület) ismeretelméleti alapjait, megismerési sajátosságait, logikáját és terminológiáját, valamint kapcsolatát más tudományokkal, tantárgyakkal, műveltségterületekkel. Ismeri a különböző tudásterületek közötti összefüggéseket és képes a különböző tudományterületi, szaktárgyi tartalmak integrációjára. Ismeri a szakmódszertan hazai és nemzetközi eredményeit, szakirodalmát, aktuális kérdéseit. Ismeri az adott szakterület társadalomban betöltött szerepét, a szaktárgy tanításának céljait, feladatait, a tanulók személyiségfejlődésének és gondolkodásfejlesztésének segítésében. Ismeri a szaktárgy tantervét, tantervi és vizsgakövetelményeit, valamint a tantárgy tanulási sajátosságait, megismerési módszereit, tananyagstruktúráját, illetve belső logikáját. Ismeri a szaktárgy tanítása-tanulása során felhasználható nyomtatott és nem nyomtatott információforrásokat, az azokról való tájékozódás lehetőségeit, a digitális tankönyveket, taneszközöket, tanulásszervezési módokat, fontosabb módszereket, tanítási és tanulási stratégiákat.

1.3.2. Képességek

A szakképzett tanár szakmai témában képes szakszerűen kifejezni magát mind szóban, mind írásban. Képes a szaktudományi, továbbá az általános pedagógiai-pszichológiai képzésben tanult módszerek, eljárások szaktárgyi alkalmazására, a különböző tudásterületek közötti

összefüggések, kapcsolódások, átfedések és egymásra hatások felismerésére, a szaktárgyi integráció megvalósítására. Képes a szaktárgyának megfelelő tudományterületeken a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére. Képes szaktudományi, szakmódszertani, szaktárgyi, tanuláselméleti és tantervi tudásának hatékony integrálására. Képes az alkotó információ- és könyvtárhasználatra és az információ-kommunikációs technológia használatára. Képes a szaktantárgy tanításának-tanulásának tanórán és iskolán kívüli lehetőségeit megvalósítani különböző szintereken. Képes a szaktárgyak során fejlesztett kompetenciák más műveltségterületeken is fejlődést generáló szinergikus hatásainak tervezésére, kihasználására. Szaktárgyi felkészültségével kapcsolatban önreflexióra és önkorrekcióna képes.

1.3.3. Attitűdök

A végzett tanár elkötelezett a tanulók tudásának és tanulási képességeinek folyamatos fejlesztése iránt. Reálisan ítéli meg szaktárgya oktatásban betöltött szerepét. Törekszik az aktív együttműködésre a szaktárgy, valamint más szaktárgyak tanáraival. Tudatosan él a transzferhatás kihasználásának lehetőségeivel. Nyitott a megismerés, illetve a tapasztalatszerzés iránt, törekszik a tanulók megismerési és alkotási vágyának, önművelési igényeinek a felébresztésére és fenntartására.

1.4. a pedagógiai folyamat tervezése területén

1.4.1. Ismeretek

A végzett tanár ismeri a pedagógiai tevékenységet meghatározó dokumentumokat, tantervfajtaakat, tantervtípusokat, átlátja ezeknek az oktatás tartalmi szabályozásában betöltött szerepét. Ismeri a tervezéshez szükséges információk forrását. Ismeri a szaktárgy tanításának jogszabályi háttérét, tanterveit, vizsgakövetelményeit. Ismeri a tananyagkiválasztás és a rendszerezés szaktudományi, pedagógiai-pszichológiai, továbbá szakmódszertani szempontjait, az erről megfogalmazott tudományos eredményeket. Ismeri és érti a nevelés és tanítás összefüggéseit. A tanításban is képes a Nemzeti alaptanterv fejlesztési területei nevelési céljainak érvényesítésére.

1.4.2. Képességek

A szakképzett tanár a tervezés során rendszerszemléletű megközelítésre képes. Az iskola pedagógiai programja, a tanulói személyiség fejlesztésére vonatkozó tantervi célkitűzések, a tanulók életkora, az elsajátítandó tudás sajátosságai, a rendelkezésre álló taneszközök és a pedagógiai környezet közötti összhang megteremtésével képes pedagógiai munkájának megtervezésére (tanmenet, tematikus terv, óraterv, folyamatterv). Képes a tanulási-tanítási stratégia meghatározására, a tananyag feldolgozásához a pedagógiai céloknak és a tanulók

életkori sajátosságainak megfelelő oktatási folyamat meghatározására, hatékony módszerek, szervezési formák, eszközök kiválasztására a végzettségének megfelelő korosztály, illetve a felnőttoktatás keretében is. Képes a tanítandó tananyag súlypontjait, felépítését, közvetítésének logikáját a tantervi előírásokkal és a pedagógiai célokkal összhangban az adott tanulócsoporthoz igazítani. Képes a szaktárgya tanulása-tanítása során felhasználható nyomtatott és digitális tankönyveket, taneszközöket, egyéb tanulási forrásokat kritikusan elemezni, a konkrét céloknak megfelelően kiválasztani (különös tekintettel az információ-kommunikációs technológiára). Képes a célokhöz és az adott szituációhoz alkalmazkodva kreatívan, különböző megoldásokban gondolkodni, tudatos döntést hozni. Képes a szaktárgy tanórán és iskolán kívüli tanulásának tervezésére a végzettségének megfelelő korosztály, valamint a felnőttoktatás keretében is. A pedagógiai folyamatok tervezésével kapcsolatban szakmai önreflexióra, illetve önkorrekcióna képes.

1.4.3. Attitűdök:

A szakképzett tanár fontosnak tartja az alapos felkészülést, tervezést és a rugalmas megvalósítást. A tervezés során együttműködik a kollégákkal és a tanulókkal, kész figyelembe venni az adott tanulócsoporthoz sajátosságait (motiváltság, előzetes tudás, képességek, szociális felkészültség).

1.5. a tanulás támogatása, szervezése és irányítása területén

1.5.1. Ismeretek

A végzett tanár ismeri az általános pedagógiai-pszichológiai képzésben tanult módszerek, eljárások szaktárgyi alkalmazásának speciális szempontjait, lehetőségeit. Ismeri a szaktantárgy tanítása-tanulása során kialakítandó speciális kompetenciák fejlesztésének módszereit. Alapvető ismeretekkel rendelkezik a különböző motiváció-elméletekről, a tanulási motiváció felismerésének és fejlesztésének módszereiről. Rendelkezik a tanulóközpontú tanulási környezet fizikai, emocionális, társas, tanulási sajátosságainak, feltételeinek megteremtéséhez szükséges ismeretekkel. Ismeri a különböző tanulási környezetek tanulási eredményességre gyakorolt hatásait. Ismeri a szaktantárgy tanításának-tanulásának tanórán és iskolán kívüli lehetőségeit, színtereit. Tájékozott a differenciális pedagógia, az adaptív tanulásszervezés, a nevelési-oktatási stratégiák, módszerek kiválasztásának és alkalmazásának kérdéseiben. Ismeri az egész életen át tartó tanulásra felkészítés jelentőségét.

1.5.2. Képességek

A szakképzett tanár képes a különböző céloknak megfelelő, átgondolt stratégiákhoz a motivációt, a differenciálást, a tanulói aktivitást biztosító, a tanulók gondolkodási, problémamegoldási és együttműködési képességének fejlesztését segítő módszerek, szervezési

formák kiválasztására, illetve megvalósítására. Képes nyugodt, biztonságos és az eredményes tanulást támogató tanulási környezet megszervezésére. Képes az érdeklődés, a figyelem folyamatos fenntartására, a tanulási nehézségek felismerésére a végzettségének megfelelő korosztály és a felnőttoktatás keretében is. Képes a szaktárgy speciális összefüggéseivel, fogalmaival kapcsolatos megértési nehézségek felismerésére és kezelésére. Képes a hagyományos és az információ-kommunikációs technikákra épülő eszközök, digitális tananyagok hatékony, szakszerű alkalmazására. Képes az egész életen át tartó tanulás képességrendszerének megalapozására, technikáinak gyakoroltatására.

1.5.3. Attitűdök:

A végzett tanár fontosnak tartja a tanulás és tanítás folyamatainak tudatosodását, az önszabályozó tanulás támogatásához szükséges tudás és képesség megszerzését, a tanulási képességek fejlesztését, továbbá nyitott az egész életen át tartó tanulásra. Elismeri, hogy a megfelelő tanulási légkör megteremtéséhez figyelembe kell venni a tanulók sajátos igényeit, ötleteit, kezdeményezéseit. Törekszik a tanulókkal való együttműködés megvalósítására a tanulási folyamat hatékonyságának érdekében. Törekszik az életkori, egyéni és csoport sajátosságoknak megfelelő, aktivitást, interaktivitást, differenciálást elősegítő tanulási-tanítási stratégiák, módszerek alkalmazására. Törekszik a tanulók tanórai, tanórán kívüli és iskolán kívüli tevékenységének összehangolására, az egész életen át tartó tanulással kapcsolatos pozitív attitűdök kialakítására.

1.6. a pedagógiai folyamatok és a tanulók értékelése területén

1.6.1. Ismeretek

A végzett tanárnak szakszerű tudása van az értékelés funkciójáról, folyamatáról, formáiról és módszereiről. Tisztában van alapvető értékelési és mérésmethodikai szabályokkal, összefüggésekkel. Ismeri a szaktantárgy tanítása-tanulása során elsajátított ismeretek és fejlesztendő kompetenciák mérésére, értékelésére alkalmas sajátos módszereket, eszközöket.

1.6.2. Képességek

A szakképzett tanár képes az értékelés különböző céljainak és szintjeinek megfelelő értékelési formák, módszerek meghatározására, az értékelés eredményeinek felhasználására.

Az értékelés során képes figyelembe venni az értékelés hatásait a pedagógiai folyamat szabályozására, a tanulók személyiségfejlődésére és önértékelésére. Képes elősegíteni a tanulók reális önértékelését és alkalmazni a tanulók önbecsülését támogató ellenőrzési módszereket. Az értékelés során képes figyelembe venni a differenciálás, individualizálás szempontjait. Képes céljainak megfelelően az értékelés eszközeinek megválasztására vagy önálló eszközök elkészítésére. Képes az országos, illetve a helyi mérési eredmények értelmezésére.

1.6.3. Attitűdök:

Reálisan ítéli meg a pedagógus szerepét a fejlesztő értékelés folyamatában. Elkötelezett a tanulást támogató értékelés mellett.

1.7. a kommunikáció, a szakmai együttműködés és a pályaidentitás területén

1.7.1. Ismeretek

A végzett tanár ismeri az osztálytermi kommunikáció sajátosságait. Tájékozott a szülőkkel és a pedagógiai munkáját segítő különféle szakemberekkel, szakmai intézményekkel való együttműködés módjairól. Ismeri a pedagógusszerepre vonatkozó pszichológiai, szociológiai és pedagógiai elméleteket, a szereppel kapcsolatos különböző elvárásokat. Ismeri a pedagógus szakma jogi és etikai szabályait, normáit. Ismeretekkel rendelkezik a reflektív gondolkodás szerepéről a szakmai fejlődésben, a továbbképzés lehetőségeiről, a lelki egészség megőrzésének elméleti és gyakorlati módszereiről. Tájékozott a szakterületéhez és tanári hivatásához kötődő információs forrásokról, szervezetekről.

1.7.2. Képességek

A szakképzett tanár képes a tanulókkal a kölcsönös tiszteletre és bizalomra épülő kapcsolatrendszer megteremtésére, az együttműködési elvek és formák közös kialakítására, elfogadtatására. Szakmai szituációkban képes szakszerű, közérthető, nyílt és hiteles kommunikációra diákokkal, szülőkkel, a szaktárgyainak megfelelő szakterületek képviselőivel, az iskolai és iskolán kívüli munkatársakkal a partnerek életkorának, kultúrájának megfelelően. Képes felismerni, értelmezni kommunikációs nehézségeit és ezen a téren önmagát fejleszteni. Képes pedagógiai tapasztalatait és nézeteit reflektív értelmezésére, elemzésére, értékelésére. Képes meghatározni saját szakmai szerepvállalását. Pedagógiai munkájában felmerülő problémákhoz képes adekvát szakirodalmat keresni, felhasználni. Jól tájékozódik a pedagógiai és szaktárgyi szakirodalomban, képes elemezni, értelmezni e területek kutatási, fejlesztési eredményeit, tisztában van a pedagógiai kutatás, fejlesztés, valamint innováció sajátosságaival. Képes egyszerűbb kutatási módszerek használatára.

1.7.3. Attitűdök

A végzett tanár pedagógiai helyzetekben képes együttműködésre, kölcsönösségre, asszertivitásra, segítő kommunikációra. Nyitott arra, hogy a konfliktushelyzetek, problémák feltárása illetve megoldása érdekében szakmai segítséget kérjen és elfogadjon. Kész együttműködni a szaktárgy, valamint más szaktárgyak tanáraival. Kész részt vállalni a szaktárggyal kapcsolatos fejlesztési, innovációs tevékenységben. Betartja a pedagógus pálya jogi és etikai normáit. Törekszik önismeretének, saját személyiségének fejlesztésére, testi-lelki egészségének megőrzésére, és ehhez nyitott a környezet visszajelzéseinek felhasználására.

Figyelemmel kíséri saját tevékenységének másokra gyakorolt hatását, s reflektív módon törekszik tevékenységének javítására, szakmai felkészültségének folyamatos fejlesztésére. Szakmai műveltségét nem tekinti állandónak, kész a folyamatos szaktudományi, szakmódszertani és neveléstudományi megújulásra. Nyitott a pedagógiai tevékenységére vonatkozó építő kritikára.

1.8. az autonómia és a felelősségvállalás területén:

A végzett tanár önállóan képes szakmája, a szaktárgyainak tanításával-tanulásirányításával kapcsolatos átfogó, megalapozó szakmai kérdések átgondolására és az ide vonatkozó források alapján megfelelő válaszok kidolgozására. A szakmáját és a szaktárgyainak megfelelő tudományterületeket megalapozó nézeteket felelősséggel vállalja. Együttműködés és felelősségvállalás jellemzi szakmájával, szakterületével, illetve azok képviselőivel kapcsolatban.

A végzett tanár jelentős mértékű önállósággal rendelkezik szakmája átfogó és speciális kérdéseinek felvetésében, kidolgozásában, szakmai nézetek képviselésében, indoklásában. Felelősséggel vállalja a kezdeményező szerepét a szakmai együttműködés kialakítására. Egyenrangú partner a szakmai kooperációban. Végiggondolja és képviseli az adott szakterület etikai kérdéseit.

2. A mesterfokozat és a tanárszak meghatározó ismeretkörei

2.1. A Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés *a)* pontja tekintetében a *szakterületi (szaktudományos, művészeti) képzés* magában foglalja

- a Nemzeti alaptanterv fejlesztési területei-nevelési céljai által meghatározott, a nevelés-oktatás tartalmi, szemléleti alapjainak, valamint a műveltségkép, a tudás és tanulás, illetve a tudásépítés értelmezésének alapismereteit,

- a Nemzeti alaptanterven alapuló kerettantervek szerinti szaktárgynak megfelelő tudományág(ak), műveltségi területek, művészeti területek ismeretelméleti alapjainak, történetének megismerési sajátosságainak, belső struktúrájának és terminológiájának, más tantárgyakkal, tudományokkal, műveltségi területekkel való összefüggéseinek és kölcsönhatásainak ismereteit, a köznevelés, illetve szakképzés tartalmi szabályozásában meghatározott ismeretek körének szaktudományos mélységű ismereteit, az adott tanári szakképzettséghez kapcsolódó tantárgy által közvetített tudás sajátosságait, az abban rejlő általános és specifikus képességfejlesztés lehetőségeit.

2.2. A Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés *b)-c)* pontja tekintetében

- *A pedagógiai és a pszichológiai általános elméleti és gyakorlati ismeretek, képességek megszerzésére irányuló képzés* magában foglalja a pedagógia, a pszichológia és ezek

határtudományainak elméleti alapjait, az ember- és gyermekismeret alapozását, a személyiségfejlődés életkori és egyéni sajátosságainak ismeretét, a tanulók megismerésének eszközeit és módszereit, a tanítás tudományos megalapozását, a személyiségfejlesztés, a képességfejlesztés elméleti és gyakorlati ismereteit, a tanulói csoportok jellemzőit, a tanári feladatok megismerését, a tanári szerep dimenzióit, a tanulási-tanítási folyamat tervezésének, szervezésének, értékelésének, a köznevelési rendszer működésének ismereteit, a neveléstudomány kutatási módszereit, a szakmai ismeretszerzés módjait, a szakmai önreflexió kifejlesztését, a szakmai gyakorlatokon szerzett tapasztalatok feldolgozását, a kommunikációs készségek fejlesztését, az infokommunikációs technológiák alkalmazási lehetőségeit az oktatásban és a tanulásban.

- *A szakmódszertani képzés* magában foglalja a szaktudományok társadalmi hasznosulásának, ezen belül a köznevelésben való hatékony, eredményes felhasználásának elméleti, tartalmi és gyakorlati eszközeit, amelyek lehetővé teszik a köznevelési rendszer tartalmi követelményeiben meghatározott feladatok és értékek, fejlesztési területek, nevelési célok, valamint az egész életen át való tanuláshoz szükséges kulcskompetenciák fejlesztését. A szakmódszertani képzés magában foglalja továbbá a tanárszak szerinti műveltségi terület, a szaktárgy tartalmi, elméleti témaköreit, a tananyag-struktúra ismeretét, a szaktárgy tanításának sajátos módszereit, eszközeit, mérési és értékelési eljárásait, a képesség- és készségfejlesztés, a tanulási motivációk lehetőségeit és módszereit, valamint a tananyag gyakorlati alkalmazásának módjait, az adott szakot a rokon szakok, tantárgyak, illetve műveltségterületek vagy szakmacsoportok rendszerében átfogóan, integráltan elhelyező ismeretköröket, valamint a szakmai gyakorlatokon, az összefüggő iskolai gyakorlaton szerzett tapasztalatok feldolgozását.

- *Az iskolai gyakorlatok* magukban foglalják az általános tanári és az adott tanári szakképzettséghez, a tanári szerepkörökhöz kapcsolódó gyakorlati ismeretek szerzését, képességek, attitűdök megismerését, gyakorlását, a munkahely világával (iskolai élet, iskolavezetés, szülőkkel való kommunikáció, tanulókkal való egyéni foglalkozás, együttműködés) való ismerkedést, alapjártasság szerzését a tanítási, tanulási, nevelési folyamatok értékelésében, a szakmai fejlesztésekben.

Az iskolai gyakorlatok formái:

a) a képzéssel párhuzamosan, iskolában vezetőpedagógus (vezető tanár) irányításával végzett csoportos pedagógiai és önálló tanítási gyakorlat a tanulók nevelésével, oktatásával és az adott tanárszakhoz tartozó szaktárgyakkal kapcsolatos tanári munka szakos órákon, osztályfőnöki órán, nem szakos órákon történő megfigyelése, elemzése, továbbá legalább 15 önállóan megtartott óra, foglalkozás;

b) *képzéssel párhuzamos közösségi pedagógiai gyakorlat* szünetidőben vagy szorgalmi idő alatt is teljesíthető közösségi szolgálat, mely egy adott tanulói korosztály tanórán kívüli, szabadidős tevékenységének (táboroztatás, szakkörök, érdeklődési körök stb.) szervezési, vezetési, programkészítési, közösségépítési területein nyújt tapasztalatokat;

c) *az összefüggő egyéni iskolai gyakorlat* a képzésben szerzett elméleti ismeretekre és gyakorlati tapasztalatokra épülő, gyakorlatvezető mentor és felsőoktatási tanárképző szakember folyamatos irányítása mellett köznevelési intézményben, felnőttképzést folytató intézményben végzett gyakorlat. Az iskola és benne a tanár komplex oktatási-nevelési feladatrendszerének elsajátítása, illetve az iskolát körülvevő társadalmi, jogszabályi környezet, valamint a köznevelési intézményrendszer megismerése.

Területei:

= a szaktárgyak tanításával kapcsolatos tevékenységek,

= a szaktárgyak tanításán kívüli oktatási, nevelési alaptevékenységek,

= az iskola, mint szervezet és támogató rendszereinek megismerése.

2.3. Az *anyanyelvi ismeretek*, kritérium jellegű követelményként, magukban foglalják az anyanyelvi (gyakorlati kommunikációs, beszédtechnikai, retorikai, helyesírási) készségek fejlesztését és a nyelvi attitűdöt alakító, értelmező ismereteket.